

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNİVERSİTETİ (UNEC)**

FAKÜLTƏ: İQTİSADİYYAT VƏ İDARƏETMƏ

Təsdiq edirəm:
“İctimai idarəetmə və sosial innovasiyalar”
kafedrasının müdiri, i.ü.f.d., dos. E. Q. Məmmədov

“SOSIAL TƏMİNAT SİSTEMİ” FƏNNİ ÜZRƏ

**İŞÇİ TƏDRİS PROQRAMI
(S İ L L A B U S)**

FƏNN HAQQINDA MƏLUMAT

Fənnin kodu: 00827
Fənnin növü: əsas
Tədris ili: 2025/2026
Tədris semestri: yaz
Tədris forması: əyani
Tədris dili: Azərbaycan dili
Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə
Kafedra: “İctimai idarəetmə və sosial innovasiyalar”
Qrup:
Tədris yükü: 90 saat (mühazirə -30 saat / məşğələ - 30/30 saat)
Kredit sayı: 5

MÜƏLLİM HAQQINDA MƏLUMAT

Fənni tədris edən müəllim: i.f.d.F.M.Səfərova
Kafedra: “İctimai idarəetmə və sosial innovasiyalar”
E-mail ünvanı: Fidan_Safarova@unec.edu.az
İş telefonu: -
Tələbələr üçün qəbul vaxtları: cümə, saat 10:00-12:00

Fənnin təsviri

Kursun məzmunu sosial təminatın əsasları, sosial yardım sisteminin müasir növləri, dövlət sosial siyasətinin məqsədləri, Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun əsas məqsəd, vəzifə və funksiyaları, sosial xidmətin metodları kimi anlayışları açan məsələləri əhatə edir. , sosial iş, pensiya növləri, kompensasiyalar, məcburi sosial sığorta qaydaları, ünvanlı dövlət sosial yardımının təşkilati mexanizmləri, tibbi-sosial yardım sahəsi, avtomatlaşdırılmış sosial təminat sistemi, sosial təminat sisteminin dünya təcrübəsi.

“Sosial təminat sistemi” kursu dövlətin sosial siyasətinin əhəmiyyətini, müxtəlif pensiya, müavinət və müavinətlərin təyini metodologiyasını, sosial risklər zamanı sosial təhlükəsizliyin təmin edilməsini, sosial təminatın tənzimlənməsi sahəsində dünya təcrübəsini öyrənməyə imkan verir.

"Sosial təminat sistemi" fənninin tədrisinin məqsədi

Bu kursun məqsədi bütövlükdə bir sistem kimi sosial təminatın mahiyyətini, təzahür formalarını, funksiyalarını öyrənmək, Azərbaycanda sosial təminat sistemini müxtəlif formalarda və maliyyələşmə mənbələrində təkmilləşdirməkdən ibarətdir. Hər bir sivil dövlətin öz sosial təminat sistemi var, çünki hər hansı bir cəmiyyətdə sosial risklərə daha çox məruz qalan, sosial təminata ehtiyacı olan insanlar var, çünki onlar əlilliklə bağlı yaranan problemlərin öhdəsindən müstəqil şəkildə gələ bilmirlər. Bununla əlaqədar olaraq, kursun əsas məqsədləri müxtəlif forma və təzahürlərdə sosial təminatın həyata keçirilməsində dövlətin rolunu və hüquqi bazasını öyrənməkdən ibarətdir.

“Sosial təminat sistemi” fənninin öyrənilməsinin məqsədi tələbələrin fənnin metodologiyası haqqında biliklərini inkişaf etdirmək, tələbələrdə sosial təminat, sosial xidmət, sosial iş sahəsində fəaliyyət prinsipləri, funksiyaları, metodları haqqında hərtərəfli anlayışı formalaşdırmaqdır. sosial təminat sisteminin formalaşmasının əsas mərhələlərini, Azərbaycan vətəndaşlarının sosial müdafiəsi və təhlükəsizliyinin rolunu və müsbət qlobal təcrübəni nəzərə alaraq. İntizam proqramı “Sosial iş” ixtisası (dərəcəsi): bakalavr hazırlığı istiqamətində Azərbaycan Respublikası ali təhsilinin dövlət təhsil standartının tələblərinə uyğun hazırlanmışdır.

FƏNNİN TƏDRİS METODOLOGİYASI

Bu kursun tədrisi prosesində interaktiv müzakirələr aparmaq, mühazirə oxumaq, komanda şəklində layihələri tamamlamaq, kiçik qruplarda işləmək, viktorina, işgüzar oyunlar keçirmək, test tapşırıqlarını yerinə yetirmək kimi tədris metodlarından geniş istifadə olunur.

Fənnin tədrisində qarşıya qoyulmuş məqsədlərə nail olmaq üçün aşağıdakı vasitələr, metodlar və təşkilati tədbirlər həyata keçirilir: kompüter texnologiyasından istifadə etməklə mühazirələrdə fənnin nəzəri materialının öyrənilməsi; xüsusi tədris və elmi ədəbiyyatdan istifadə etməklə nəzəri materialın tələbələr tərəfindən müstəqil öyrənilməsi; İnternet resursları, metodik işlənmələr, seminarlar zamanı nəzəri materialın işlənməsi

ÖYRƏNMƏNİN NƏTİCƏLƏRİ

Kursun mənimsənilməsi nəticəsində aşağıdakı kompetensiyalar formalaşır:

- əldə edilmiş bilikləri sosial təminat fəaliyyəti praktikasında tətbiq etmək bacarığı;
- ünvanlı sosial yardımın, sosial müavinətlərin və pensiyaların məbləğinin hesablanması üsullarını mənimsəmək bacarığı.

Bakalavr pilləsində tələbə “Sosial təminat sistemi” fənnini mənimsəməsi nəticəsində:

Bilməlidirlər:

- a) sosial təminat sisteminin inkişafının nəzəri əsasları haqqında;
- b) sosial təminat prinsipləri üzrə;
- c) sosial təminatın normativ bazası haqqında;
- d) sosial iş, sosial xidmətlər sahəsində fəaliyyət haqqında;
- e) sosial təminat, sosial risklər, sosial sığorta, əhaliyə sosial və tibbi xidmətlər üzrə

Bacarmalıdırlar:

- sosial xidmətlərin göstərilməsi üçün əhalinin müxtəlif sosial kateqoriyalara və qruplara bölünməsi, differensiallaşdırılması bacarıqlarının əldə edilməsi;
 - pensiyaların, müavinətlərin və digər növ birdəfəlik, aylıq ödənişlərin məbləğini hesablamaq bacarığı;
 - məsələlərin həlli üçün əlavə məlumat resurslarını müəyyən etmək və seçə bilmək qabiliyyəti;
 - peşəkar məqsədlər üçün müvafiq məlumatları təhlil etmək, ümumiləşdirmək və tətbiq etmək bacarığı;
 - peşəkar fəaliyyətini planlaşdırmaq və təşkil etmək bacarığı;
 - gələcək təhsilini və mövcud bacarıqlarını təkmilləşdirmək, vaxtı idarə etmək və tapşırıqları vaxtında tamamlamaq qabiliyyəti.
- Fənnin tədrisində qarşıya qoyulmuş məqsədlərə nail olmaq üçün aşağıdakı vasitələr, metodlar və təşkilati tədbirlər həyata keçirilir: kompüter texnologiyasından istifadə etməklə mühazirələrdə fənnin nəzəri materialının öyrənilməsi; İnternet resurslarından, metodik işlənmələrdən, xüsusi tədris və elmi ədəbiyyatdan istifadə etməklə nəzəri materialın tələbələr tərəfindən müstəqil öyrənilməsi; seminar məşğələləri zamanı nəzəri materialın işlənilib hazırlanması, bu zaman sosial təminatın nəzəri əsaslarını anlamaq üçün sual və tapşırıqların müzakirəsi, praktiki bacarıqların tətbiqi üçün metod və testlər.

“Sosial təminat sistemi” fənninin mövzuları üzrə keçirilən saatların miqdarı

No	Mövzunun adı	Mühazirə	Məşğələ
1	Sosial təminat sisteminin nəzəri aspektləri	2	2
2	Sosial təminatın formaları və prinsipləri	2	2
3	Sosial təminat dövlətin sosial siyasətinin tərkib hissəsi kimi	2	2
4	Azərbaycanda həyat keyfiyyəti və sosial təminat	2	2
5	Sosial təminat sistemində iş stajı və onun dəyəri	2	2
6	Pensiya sosial təminat növü kimi	2	2
7	Sosial təminat sistemində sosial sığorta	2	2
8	Sosial təminat sistemində müavinətlər	2	2
9	Əhaliyə tibbi yardım və xidmətlər	2	2
10	Əmək münasibətləri və sosial tərəfdaşlıq	2	2
11	Sosial təminat sistemində sosial risklər	2	2
12	Sosial təminat sistemində imtiyaz və güzəştlər	2	2
13	Sosial təminat sistemində sosial xidmətlər	2	2
14	Avtomatlaşdırılmış sosial təminat sistemi	2	2
15	Beynəlxalq səviyyədə sosial təminat sisteminin tənzimlənməsi	2	2
	ÜMUMİ	30	30

Prerekvizitlər

Sosial sahələrin iqtisadiyyatı və idarə edilməsi”.

İSTİFADƏ OLUNAN ƏDƏBİYYAT SIYAHISI

Fənlərin tədrisi üçün əsas ədəbiyyat	Fənlərin tədrisi üçün əlavə ədəbiyyat	Tədrisdə istifadə olunan internet resursları
<p>1.3.П.Замараева «Социальная защита и социальное обслуживание населения». Учебник. 2-е издание. М: ИТК “Дашков и К”, 175с., 2018</p> <p>2. Г.Г. Пашкова «Право социального обеспечения» учебное пособие. Издательский дом Томского государственного университета. Томск. 2018 – 160 с.</p> <p>3. Т.Артан. Birey ve ailelerle sosyal hizmet. İstanbul üniversitesi, 2021</p>	<p>1. Aktaş, A. M. (2013). Aile Danışmanlığı ve Hizmet Yaklaşımı.</p> <p>2. Duyan, V., Özbulut, M., ve Özgür, Ö. (2008). Sosyal Hizmeti Tanımak ve Anlamak: Sosyal Hizmet Uzmanları ve Sosyal Hizmet Alanında Çalışanlar İçin Bir Rehber. Ankara: Sosyal Çalışma Yayınları</p> <p>3. Turan, N. (2012). Birey ve Aileler ile Sosyal Hizmet. Ankara: Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Yayını Yayın No:21</p> <p>4. Artan T. ve Kumbasar B. (2017). Sosyal Hizmet Mesleğinde Etkili İletişim, Sosyal Çalışma Dergisi, (1)2, 51-63.</p>	<p>1.“Open Textbooks for Social Work Education” https://opensocialwork.org/textbooks/#family</p> <p>2.”Social And Emotional Development” http://www.socialworkerstoobox.com/</p> <p>3.https://www.pbslearningmedia.org/subjects/preschool/social-and-emotional-development/?selected_face_t=media_type:Video</p>

	<p>5. Artan, T. (2020). İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sosyal Hizmet Bölümü “Bireylerle Sosyal Hizmet” ve “İletişim Becerileri” Ders Notları</p> <p>6. Гонтмахер Е. Ш. Социальный контекст экономического развития в XXI веке / Е. Ш. Гонтмахер, Е. В. Гришин, И. П. Цапенко. — М.: ИМЭМО РАН, 2016.</p> <p>7. Лебедева Л. Ф. Проблемы социального обеспечения: новые подходы и решения / Л. Ф. Лебедева // США и Канада. — 2000. — № 7.</p>	<p>4. “Social work today”. https://www.socialworktoday.com/children_family_index.shtml</p> <p>5. Book.ru/ Электронно-библиотечная система. Кнорус. Москва. 2021</p>
--	--	---

Fənnin mühazirə mətnləri

Fənn üzrə bütün mühazirə mətnləri və təqdimatlar, habelə zəruri məşğələ materialları elektron formatda Universitetin saytında “Virtual universitet” bölməsində (www.vu.aseu.az) yerləşdirilir.

“Sosial təminat sistemi” fənninin tədrisində istifadə olunan mövzular üzrə tələbənin bilməli və bacarmalı olduğu səriştələr

Mövzunun adı	Bu mövzunun öyrənilməsi nəticəsində <i>tələbə bilməlidir</i>	Bu mövzunun öyrənilməsi nəticəsində <i>tələbə bacarmalıdır</i>
1. Sosial təminat sisteminin nəzəri aspektləri	<ul style="list-style-type: none"> - Sosial təminatın mahiyyəti və əhəmiyyətini; - Sosial təminat sisteminin xarakteristikasını; - Sosial təminatın məqsədlərini; - Sosial təminatın funksiyalarını; - Sosial təminat sisteminin qurulması konsepsiyalarını; - Sosial təminat sistemində dövlətin rolunu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Sosial təminat sistemində dövlətin rolunu qiymətləndirməyi; - Sosial təminatın funksiyalarını şərh etməyi.
2. Sosial təminatın formaları və prinsipləri	<ul style="list-style-type: none"> - Sosial təminat formaları haqqında; - Sosial təminatın xüsusiyyətlərini; - Əhaliyə göstərilən sosial xidmət növləri və onların məzmununu; - Sosial təminat növlərini; - Sosial təminatın maliyyələşdirilməsi mənbələrini; - Sosial təminatın həyata keçirilməsi prinsiplərini. 	<ul style="list-style-type: none"> - Sosial təminatın büdcə və qeyri-büdcə formalarının xarakterik xüsusiyyətlərini səciyyələndirməyi; - Müxtəlif sosial təminat tədbirlərinin həyata keçirilməsinə uyğun olaraq prinsipləri məzmununa görə ayırmağı.
3. Sosial təminat dövlətin sosial	<ul style="list-style-type: none"> - Sosial siyasətin cəmiyyətin inkişafında rolunu; - Sosial siyasətin əsas məqsədlərini; - Sosial siyasətin prinsiplərini; 	<ul style="list-style-type: none"> - Sosial təminat sistemində beynəlxalq hüquq normalarını tətbiq etməyi;

<p>siyasətinin tərkib hissəsi kimi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sosial təminat sisteminin sosial siyasətdə yeri və əhəmiyyətini; - Beynəlxalq hüquqi aktların sosial siyasətin həyata keçirilməsində rolunu; - Ölkənin sosial təminat sisteminin vəziyyətini. 	<ul style="list-style-type: none"> - Sosial təminatın həyata keçirilməsində sosial prinsiplərə riayət etməyi.
<p>4. Azərbaycanda həyat keyfiyyəti və sosial təminat</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Həyat keyfiyyəti və həyat səviyyəsi meyarlarını; - Yaşayış minimumu anlayışının izahını; - Yoxsulluq meyarlarını; - “Yaşayış minimumu haqqında” Qanunu izah etməyi; - Ehtiyac meyarının mahiyyəti və hesablanması qaydasını; - Sosial yardımın mahiyyəti və təyin olunmasında nəzərə alınan əsas amilləri; - Həyat səviyyəsinin əsas göstəricilərini. 	<ul style="list-style-type: none"> - Meyarlara uyğun olaraq həyat keyfiyyətini müəyyən etməyi; - Yaşayış minimumunun müəyyən edilməsi üsullarından istifadə etməyi; - Sosial təminata ehtiyacı olan şəxslərin müəyyən edilməsi üçün qanunvericilik aktlarından istifadə etməyi.
<p>5. Sosial təminat sistemində iş stajı və onun dəyəri</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Staj (təcrübə) anlayışının mahiyyətini; - Staj növlərinin xarakteristikasını; - Stajın məzmunu, hansı qrupların xüsusi olması haqqında; - Sığorta və xidmət stajı haqqında; - Azərbaycanda iş stajının hesablanması qaydasını; - Ümumi və xüsusi iş təcrübəsi haqqında. 	<ul style="list-style-type: none"> - Müxtəlif təcrübə (staj) növlərinə hüquqları müəyyən etməyi; - Pensiyanın məbləğinin qanunla müəyyən edilmiş iş stajından asılılığını əsaslandırmağı.
<p>6. Pensiya sosial təminat növü kimi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pensiya anlayışının mahiyyəti və məqsədini; - Azərbaycanda təyin olunan pensiya növləri haqqında; - Fərdi hesabda pensiya yığımlarının aparılması qaydasını; - Əlilliyə görə pensiya təyin edilməsi şərtlərini; - Ailə başçısını itirdikdə əmək pensiyası təyin edilməsi şərtlərini; - Azərbaycanda əmək pensiyalarının hüquqi əsaslarını. 	<ul style="list-style-type: none"> - Azərbaycanda pensiyaların məzmununa və ödənilməsi şərtlərinə görə fərqləndirməyi; - Yaşa görə pensiyanın ölçüsünü müəyyən etməyi; - Ünvanlı sosial yardımı müəyyən etməyi.
<p>7. Sosial təminat sistemində sosial sığorta</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sosial sığortanın mahiyyətini; - Sosial təminat sisteminin gəlir və xərc mənbələrini; - Sığorta haqlarının tutulmadığı halları; - Sosial sığorta növlərini; - Azərbaycanda sosial sığortanın qanunvericilik bazasını; - Sığorta haqlarının hesablanması qaydasını; - Sosial sığortanın maliyyə mənbələrini. 	<ul style="list-style-type: none"> - Sığorta haqlarını müəyyən etməyi; - İcbari tibbi sığortaya ayırmaları müəyyən etməyi.

8. Sosial təminat sistemində müavinətlər	<ul style="list-style-type: none"> - Müavinət anlayışının mahiyyətini; - Müavinətlərin xarakterik xüsusiyyətlərini; - Müavinətlərin növlərini; - Müavinətlərin verilməsi qaydasını; - Birdəfəlik və aylıq ödəniş üzrə təyin olunan müavinətlər haqqında; - Azərbaycanda müavinətlərin təyin olunması və ödənilməsi qaydalarını. 	<ul style="list-style-type: none"> - Müavinətləri digər sosial ödənişlərdən fərqləndirməyi; - Müavinətlərin verilməsi üçün insanların kateqoriyalarını müəyyən etməyi; - Əhalinin kateqoriyaları üzrə müavinətlərin məbləğini müəyyən etməyi və hesablamağı.
9. Əhaliyə tibbi yardım və xidmətlər	<ul style="list-style-type: none"> - Əhaliyə tibbi yardım və xidmətlərin göstərilməsi qaydalarını; - Pulsuz tibbi xidmətlərlə təmin olunan əhali kateqoriyaları haqqında; - Evdə, dövlət və qeyri-dövlət müəssisələrində göstərilən tibbi xidmətlər haqqında; - İcbari tibbi sığorta üzrə nəzərdə tutulmuş tibbi xidmətlərin siyahısını; - Uşaqların və yetkinlik yaşına çatmamış şəxslərin sağlamlığının qorunması haqqında; - Azərbaycanda Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin fəaliyyət istiqamətlərini. 	<ul style="list-style-type: none"> - Əhaliyə pulsuz tibbi yardım göstərilməsinin vacibliyini əsaslandırmağı; - Əhalinin sağlamlığının qorunması üçün tədbirlər hazırlamağı;
10. Əmək münasibətləri və sosial tərəfdaşlıq	<ul style="list-style-type: none"> - Əmək münasibətlərinin mahiyyəti və əsas subyektləri haqqında; - Əmək müqavilələrinin mahiyyətini və xarakterik xüsusiyyətlərini; - Əmək müqavilələrinin növləri və onların bağlanması üçün əsas prinsiplərini; - Sosial-əmək tərəfdaşlığının predmetini; - Sosial tərəfdaşlığın formalarını. 	<ul style="list-style-type: none"> - Növlər üzrə əmək müqavilələrinin xarakterik xüsusiyyətlərini fərqləndirməyi; - BƏT-in təqdim etdiyi prinsiplər əsasında sosial tərəfdaşlıq şərtlərini təhlil etməyi.
11. Sosial təminat sistemində sosial risklər	<ul style="list-style-type: none"> - Sosial risk anlayışının mahiyyətini; - Sosial risklərin xarakterik xüsusiyyətlərini; - Sosial risklərin səbəblərinə görə təsnifatını; - Sığorta riskinin mahiyyəti və xüsusiyyətlərini - BƏT-in Konvensiyasında öz əksini tapmış doqquz ənənəvi sosial risk haqqında. 	<ul style="list-style-type: none"> - Sosial riskləri digər risk növlərindən fərqləndirməyi; - Sosial risklərin mənbələrini və amillərini müəyyən etməyi; - Sosial risklərin azaldılması üçün sosial müdafiə tədbirləri hazırlamağı.
12. Sosial təminat sistemində imtiyaz və güzəştlər	<ul style="list-style-type: none"> - İmtiyaz və güzəşt anlayışlarının mahiyyətini; - Güzəştləri əlamətləri və xarakterik xüsusiyyətlərini; - Sosial güzəştlərin növləri və təsnifatını; 	<ul style="list-style-type: none"> - Güzəştləri digər sosial ödənişlərdən fərqləndirməyi; - İmtiyaz və güzəşt anlayışlarını bir-birindən fərqləndirməyi.

	<ul style="list-style-type: none"> - Azərbaycanda tətbiq olunan sosial güzəştlər və imtiyazlar haqqında; - İmtiyaz və güzəşt hüquqlarının verilməsi qaydasını; - Vətəndaşların vergi və rüsumlardan azad edilməsi şərtlərini. 	
13. Sosial təminat sistemində sosial xidmətlər	<ul style="list-style-type: none"> - Sosial xidmət mahiyyətini; - Sosial xidmətlərin strukturunu; - Sosial xidmətlərin funksiyalarını; - Müxtəlif meyarlara görə sosial xidmətlərin təsnifatını; - Sosial xidmətlərin prinsiplərə uyğun olaraq təkmilləşdirilməsini; - Sosial xidmətlərin göstərilməsi və şaxələndirilməsi sahəsində müsbət təcrübəni; - Sosial xidmətlər sahəsində uğur qazanmış xarici ölkələrin təcrübəsini. 	<ul style="list-style-type: none"> - Fəaliyyət sahəsi və məzmunu üzrə sosial xidmətləri fərqləndirməyi; - Sosial proqramların tətbiqinin səmərəliliyini və keyfiyyətini qiymətləndirməyi.
14. Avtomatlaşdırılmış sosial təminat sistemi	<ul style="list-style-type: none"> - Sosial təminat sistemində tətbiq olunan elektron xidmətləri; - E-təyinat və e-arayış xidmətləri haqqında; - DOST Agentliyinin yaranma məqsədi və funksiyalarını; - DOST Agentliyinin strukturu və iş prinsipini; - Sosial xidmətlərin göstərilməsi üçün "bir pəncərə" sistemini; - Sosial təminat sahəsində beynəlxalq əlaqələr haqqında. 	<ul style="list-style-type: none"> - Avtomatlaşdırılmış sosial təminat sistemindən istifadə etməklə müxtəlif növ sosial xidmətlər göstərməyi; - DOST Agentliyinin fəaliyyət istiqamətlərini təhlil etməyi.
15. Beynəlxalq səviyyədə sosial təminat sisteminin tənzimlənməsi	<ul style="list-style-type: none"> - Beynəlxalq sosial standartların məzmunu və siyahısı; - BMT-nin, BƏT-in sosial standartlarının formalaşması prinsipləri; - Sosial standartların tənzimlənməsinin hüquqi əsaslarını; - Müstəqil Dövlətlər Birliyində sosial təminatın hüquqi tənzimlənməsi mexanizmlərini; - Avropa təşkilatlarının sosial təminat üzrə normativ aktlarını; - Sosial təminatın maliyyələşdirilməsi prinsiplərini. 	<ul style="list-style-type: none"> - Göstərilən sosial xidmətlərin keyfiyyətini beynəlxalq sosial standartlara uyğun qiymətləndirməyi; - Sosial təminat üzrə beynəlxalq standartları şərh etməyi.

SEMİNAR-MƏŞĞƏLƏLƏR: HAZIRLIQ VƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ

Seminar-məşğələ dərslərində tələbə öz fikirlərini məntiqi ardıcılıqla ifadə və izah etməyi, habelə arqumentlərlə əsaslandırmağı bacarmalıdır. Buna nail olmaq üçün tələbə:

1) Seminar məşğələsinin hər bir mövzusu üzrə müzakirəyə çıxarılan suallarla diqqətlə tanış olmalı;

- 2) Müvafiq mühazirə materiallarını diqqətlə öyrənməli;
- 3) Mövzu üzrə tövsiyə edilən ədəbiyyatı oxumalı və öyrənməli;
- 4) Seminar məşğələsində müzakirəyə çıxarılan hər bir sual üzrə qısa çıxış hazırlamalı;
- 5) Mövzu üzrə verilən praktik tapşırıqlar və məsələləri yerinə yetirməklə praktik bacarıqlara yiyələnmişdir.

DƏRSƏ DAVAMIYYƏT

Təhsilalanlara 75%-lik davamiyyət limiti tətbiq edilir. Davamiyyət limiti üzrə yuvarlaqlaşdırma (7,5 q/b - 8 q/b) tətbiq edilmir. Fənn üzrə bu həddi aşanlar həmin fənn üzrə aralıq qiymətləndirməyə (sessiya imtahanına) buraxılmır. Davamiyyət limitini aşmayan əyani təhsilalanlar üçün həmin fənn üzrə davamiyyətə görə bal verilmir.

FƏNN ÜZRƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ (*Əyani təhsilalma forması üzrə*)

UNEC-də bakalavriat səviyyəsində təhsilin bütün illəri üzrə fənlərin attestasiyası hər biri 50 bal formalaşdıran cari və aralıq qiymətləndirmə (toplam 100 bal) əsasında həyata keçirilir. Cari qiymətləndirmə bakalavrların bilik və bacarıqlarının semestr ərzində qiymətləndirilməsi, aralıq qiymətləndirmə isə imtahan sessiyası zamanı həyata keçirilən qiymətləndirmədir.

Cari qiymətləndirmə üzrə 50 bal bakalavrların semestr ərzində topladıqları **aktivlik və ara qiymətləndirmə** ballarının cəmlənməsi ilə formalaşır. Aktivlik balı hər bir fənn üzrə semestr ərzində maksimal 20 bal ola bilər və bu bal tədrisi mühazirə və seminar dərsləri ilə həyata keçirilən fənlərdə seminar dərslərində alınan ballar əsasında fənlərin tədris növünə uyğun olaraq formalaşır.

Seminar dərslərində və praktik məşğələlərdə qiymətləndirmə 10 ballıq şkala əsasında həyata keçirilir və həmin ballar EDUMAN sistemində aşağıdakı nisbətlərdə hesaba alınır:

- 10 bal = 5 bal
- 9 bal = 4,5 bal
- 8 bal = 4 bal
- 7 bal = 3,5 bal
- 6 bal = 3 bal
- 5 bal = 2,5 bal
- 4 bal = 2 bal
- 3 bal = 1,5 bal
- 2 bal = 1 bal
- 1 bal = 0,5 bal

Qeyd: fənnin tədris növü mühazirə, seminar və laboratoriya olduğu zaman seminar dərsi üzrə bal nisbəti EDUMAN sistemində 10 bal = 2,5 bal nisbətinə uyğun hesaba alınır:

Seminar dərslərində (qabiliyyət tələb edən fənlər istisna olmaqla) alınan ballar əsasında formalaşan yekun aktivlik balı aşağıdakı düsturla müəyyən edilir:

$$B = (((b_1+b_2+b_3+\dots+b_n)/s)*m)/10$$

Burada,

B - yekun aktivlik balı;

b - seminar dərslərində alınan müxtəlif ballar;

s - semestr ərzində verilən cavabların sayı;

m - aktivlik balına ayrılan maksimal bal;

10 - bir seminar dərslərində toplanan maksimal baldır.

Bakalavrlar semestr ərzində cəmi 4 dəfə, hər dəfə isə 10 bal aldığı halda maksimal aktivlik balını - 20 balı toplamış olur. Bu halda nəticə sistemdə $((10+10+10+10)/4)*20/10 = 20$ olaraq hesaba alınır.

Maksimal bal toplaya bilməyənlər isə istədiyi halda 5-ci, 6-cı, 7-ci və s. dəfə cavab verməklə aktivlik balı toplaya bilərlər. Bu zaman müəllim ilkin olaraq həmin qrupda ümumilikdə 4 dəfə cavab verməyənlərdən başlamaqla növbəlilik prinsipi əsasında bakalavrların cavab verməsi üçün imkan yaradır.

Bakalavrlar semestr ərzində seminar dərslərində 4 dəfədən az cavab verdiyi halda çatışmayan cavab sayı sistem tərəfindən “0” bal olmaqla nəzərə alınır. Məsələn, əgər hər hansı təhsilalan bir fənn üzrə semestr ərzində cəmi 2 dəfə seminar dərslərində cavab verib və hər dəfə 10 bal aldığı halda onun yekun aktivlik balı hesablanan zaman həmin təhsilalanın nəticəsi $((10+10+0+0)/4)*20/10$ kimi hesablanır. Seminar dərslərində ümumiyyətlə balı olmayan tələbənin aktivlik balı isə “0” bal hesab edilir.

Semestr ərzində təhsilalanların hər bir fənn üzrə topladığı nəticə tam olmadığı halda semestrin sonunda sistem tərəfindən adi riyazi qaydada həmin nəticələr yuvarlaqlaşdırılır (məs. 6,5 bal – 7 bal kimi nəzərə alınır).

Ara qiymətləndirmə. Hər bir fənn üzrə semestr ərzində maksimal 30 bal formalaşdıran və ilk 7 tədris həftəsi ərzində keçilmiş mövzular üzrə (7-ci həftə də daxil olmaqla) aparılan qiymətləndirmədir. Ara qiymətləndirmə mərkəzləşdirilmiş qaydada test və ya yazılı üsulda 8-ci və 9-cu tədris həftələri ərzində keçirilir və təhsilalanlara həmin dövrə qədər mühazirəsi tamamlanmayan mövzu üzrə test və ya yazılı cavablandırılan sual təqdim edilmir. Fənlər üzrə (alt qrup fənləri də daxil olmaqla) ara qiymətləndirmə tədris prosesi dayandırılmadan bakalavriat səviyyəsində əks dərəcə növbələrində, magistratura səviyyəsində isə cədvəl üzrə dərslər olmayan günlərdə, zərurət yarandığı halda isə şənbə günlərində keçirilir. Şənbə günləri ara qiymətləndirmə ilə əlaqədar əmək fəaliyyəti göstərən əməkdaşlara onların istəklərinə uyğun olaraq ara qiymətləndirmənin keçirildiyi təqvim ayı ərzində əlavə istirahət günü - “əvəz gün” verilir.

Ara qiymətləndirmənin cədvəli bir fənn - bir gün prinsipinə əsaslanmaqla ardıcıl günlər üzrə tərtib olunur və 6-cı tədris həftəsinin sonuna qədər UNEC-in saytında elan edilir.

Test üsulunda keçirilən ara qiymətləndirmə zamanı hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 30 test təqdim olunur. Testlərin hər biri 1 balla qiymətləndirilir və səhv cavablandırılmış testlər düz cavablara təsir etmir. Yazılı üsulunda keçirilən ara qiymətləndirmə zamanı isə hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 3 sual təqdim olunur. Bu qiymətləndirmə zamanı hər

bir təhsilalanana fənlərin xüsusiyyəti nəzərə alınmaqla müxtəlif vaxt müddətləri verilir. Bu vaxt müddətləri UNEC Elmi Şurasının qərarı ilə müəyyən edilir.

Ara qiymətləndirmə üzrə üzrlü imtahanları (habelə olduğu halda texniki problem yaranmış imtahanlar) 11-ci tədris həftəsi ərzində eyni qaydada ardıcıl günlərdə keçirilir.

Qabiliyyət tələb edən fənlər üzrə ara qiymətləndirmə semestr ərzində yerinə yetirilən və hər biri 5 bal üzərindən qiymətləndirilən 6 fərdi işin (hər ay ərzində 2 iş olmaqla) qiymətləndirilməsi əsasında təmin olunur.

Fənlər üzrə ara qiymətləndirmə onların tədrisi formasından (əyani, hibrid və ya online) asılı olmayaraq universitetin imtahan zallarında və ya bu məqsədlə müəyyən edilən auditoriyalarda test, qarışıq və ya yazılı üsullardan birinin istifadə edilməsi ilə keçirilir. Bu qiymətləndirmə üzrə nəticələr kağız formasında arxivləşdirilmir.

Bakalavriat və magistratura səviyyələri üzrə təhsilalanlara 75%-lik davamiyyət limiti tətbiq edilir. Fənn üzrə bu həddi aşanlar həmin fənn üzrə aralıq qiymətləndirməyə (sessiya imtahanına) buraxılmır. Davamiyyət limitini aşmayan əyani təhsilalanlar üçün həmin fənn üzrə davamiyyətə görə bal verilmir. Qiyabi təhsilalma forması üzrə isə davamiyyət səviyyəsindən asılı olaraq maksimum 10 bal verilir.

Aralıq qiymətləndirmə. Test, yazılı, qarışıq, şifahi və ya qabiliyyət imtahanı üsullarından biri ilə hər semestrin sonunda keçirilən sessiya imtahanıdır. Bu imtahanlarda təhsilalanların qiymətləndirilməsi 50 bal üzərindən hər bir imtahan üsulu üzrə müəyyən edilən qaydada həyata keçirilir.

Aralıq qiymətləndirmə semestr ərzində keçilmiş bütün mövzular üzrə tərtib edilən testlər, yazılı və ya şifahi imtahan sualları (qabiliyyət tələb edən fənlər istisna olmaqla) əsasında həyata keçirilir. Bu qiymətləndirmənin cədvəli imtahanlar arasında minimum 2 gün fasilə verilməklə tərtib olunur. İmtahan cədvəli 13-cü tədris həftəsində UNEC-in saytında elan edilir.

Test üsulunda keçirilən aralıq qiymətləndirmə zamanı hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 50 test təqdim olunur. Testlərin hər biri 1 balla qiymətləndirilir və səhv cavablandırılmış testlər düz cavablara təsir etmir. Yazılı üsulunda (qabiliyyət tələb edən fənlər istisna olmaqla) keçirilən aralıq qiymətləndirmə zamanı isə hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 5 sual təqdim olunur. Bu qiymətləndirmə zamanı hər bir təhsilalanın fənlərin xüsusiyyəti nəzərə alınmaqla müxtəlif vaxt müddətləri verilir. Bu vaxt müddətləri UNEC Elmi Şurasının qərarı ilə müəyyən edilir.

Aralıq qiymətləndirmə üzrə üzrlü imtahanları (texniki problem yaranmış imtahanlar da daxil olmaqla) sessiya bitdikdən sonra eyni qaydada ardıcıl günlər ərzində keçirilir.

Fənlərin tədrisi formasından (əyani, hibrid və ya online) asılı olmayaraq bütün imtahanlar universitetin imtahan zallarında və ya bu məqsədlə müəyyən edilən auditoriyalarda test, qarışıq, yazılı, şifahi və ya qabiliyyət imtahanı üsullarından birinin istifadə edilməsi ilə keçirilir. Bu qiymətləndirmə üzrə nəticələr kağız formasında arxivləşdirilir.

Cari və aralıq qiymətləndirmə. Tədrisi mühazirə və seminar dərslərindən ibarət olmaqla həyata keçirilən fənlərdə cari qiymətləndirmə üzrə 50 balın 20 balı aktivlik balı

hesabına (10 bal = 5 bal nisbətində seminar dərində toplanan bal), 30 balı isə ara qiymətləndirmə əsasında təmin edilir. Aralıq qiymətləndirmə üzrə 50 bal - test və ya yazılı üsulda keçirilən sessiya imtahanı əsasında formalaşır.

İMTAHAN VƏ İMTAHANA QƏDƏR TOPLANAN BALLAR ƏSASINDA SEMESTR NƏTİCƏSİNƏ GÖRƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ

91-100 bal	əla	A
81-90 bal	çox yaxşı	B
71-80 bal	yaxşı	C
61-70 bal	kafi	D
51-60 bal	qənaətbəxş	E
51 baldan aşağı	qeyri-kafi	F

QEYD: İmtahanda minimum 17 bal toplanmasa, imtahana qədər yığılan ballar toplanmayacaq.

TƏCRÜBƏ

Bu fənn üzrə istehsalat təsrübəsi yalnız ixtisas qrupları üzrə nəzərdə tutulub.

TƏRTİB ETDİ:

i.f.d b/müə. Səfərova Fidan Məhiş qızı.

